

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av ändringar av överenskommelsen rörande den internationella telesatellitorganisationen (INTELSAT) och den därtill anslutna driftöverenskommelsen och med förslag till en lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i dessa överenskommelser

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner de ändringar av överenskommelsen rörande den internationella telesatellitorganisationen, nedan INTELSAT, och den därtill anslutna driftöverenskommelser som godkändes vid INTELSATs partsförsamlings 25 sammanträde i Washington den 13-17 november 2000.

Avsikten är att överenskommelsen rörande INTELSAT skall ändras och att en ny internationell telesatellitorganisation, nedan ITSO, grundas i stället för INTELSAT. Avsikten är att INTELSATs satellitsystems utrustning och drift överförs från den mellanstatliga organisationen till ett bolag (Intelsat Ltd) som skall grundas och som kommer att inleda sin verksamhet den 18 juli 2001. Bolagets verksamhet skall i fortsättningen övervakas av ITSO i enlighet med de principer som nämns i

överenskommelsen. Driftöverenskommelsen som ansluter sig till överenskommelsen upphör att gälla när den nya överenskommelsen träder i kraft.

Den ökade konkurrensen när det gäller tillhandahållandet av telekommunikationstjänster via satellit förutsätter ändringar i verksamheten för att systemet skall kunna bevara sin livsduglighet på marknaden och för att användningen av telesatellitssystem i enlighet med ITSOs grundprinciper skall kunna säkerställas.

Överenskommelsen avses träda i kraft 60 dagar efter det att depositarien har mottagit underrättelse om godkännande från två tredjedelar av de stater som var parter när partsförsamling godkände överenskommelsen.

Om lagens ikraftträdande bestäms genom förordning av republikens president.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och beredningen av propositionen

1.1. Nuläge

Förenta Nationernas partsförsamling framförde i sin resolution 1721 (XVI) år 1961 bl.a. att telekommunikationstjänster via satelliter skall göras tillgängliga för alla världens nationer så snart som möjligt utan diskriminering och på världsomspännande grundval. I resolutionen underströks också betydelsen av ett fredligt, internationellt rymdsamarbete inom ramen för Förenta Nationerna.

År 1964 inrättades INTELSAT på

provisorisk grund. En teknik grundad på satelliter, som då ännu befann sig på experimentstadiet, verkade erbjuda uppenbara fördelar jämfört med förbindelser via kabel, i synnerhet med tanke på förbindelser tvärs över världshaven. Det förmodades också att enbart kabelsändningar inte i längden skulle förmå tillgodose det ökade behovet av interkontinentala förbindelser. Dessutom gavs de europeiska staterna nu tillfälle att delta i planeringen, byggandet och användningen av satelliter.

Överenskommelsen rörande INTELSAT och den därtill anslutna driftöverenskommelsen öppnades för undertecknande den 20 augusti 1971. Finland undertecknade

överenskommelserna den 15 december 1971. Riksdagen godkände den 22 december 1972 de bestämmelser i överenskommelsen rörande den internationella satellitorganisationen och den därtill anslutna driftöverenskommelsen som krävde riksdagens godkännande. Republikens president ratificerade överenskommelserna och ratifikationsinstrumentet deponerades hos Amerikas förenta staters regering den 17 januari 1973. Enligt förordningen om bringande i kraft av vissa bestämmelser i överenskommelsen rörande den internationella satellitorganisationen "INTELSAT" samt i den därtill anslutna driftöverenskommelsen (120/1973) av den 9 februari 1973 trädde överenskommelserna för Finlands vidkommande i kraft den 12 februari 1973. Förordningen om bringande i kraft av protokollet om privilegier, friheter och immuniteter för INTELSAT (411/1981) gavs den 12 juni 1981 och trädde i kraft den 25 juni 1981. Förordningen om ikraftträdande av ändringar i driftöverenskommelse för den internationella telesatellitorganisationen INTELSAT (643/1996) gavs den 23 augusti 1996 och trädde i kraft den 11 september 1996. För organiseringen av INTELSATs praktiska verksamhet ingicks en separat överenskommelse, driftöverenskommelsen, vars undertecknare är de operatörer som staterna har utsett. Varje medlemsstat utnämner en operatör, men användningen av de tjänster som INTELSAT erbjuder är fri i bl.a. Finland i det avseendet att vilken operatör som helst från och med 1998 kan vara kund direkt hos INTELSAT. När post- och telestyrelsen vid ingången av 1990 ombildades till affärsverk överfördes Post- och televerkets (lagen om Post- och televerket, 748/1989) användarrättigheter och skyldigheter beträffande INTELSAT samtidigt till det nya affärsverket. När sedan post- och televerksamheten bolagiserades (lagen om ombildande av Post- och televerket till aktiebolag, 885/1993) överfördes satellitverksamheten till det nya bolaget. Efter de interna omorganiseringarna och namnbytena inom koncernen är den part som Finland anmält som signerande part numera Sonera Abp:s dotterbolag Sonera Carrier Networks Ltd. Investeringsandelarna för de operatörer som är signerande parter varierar från år till år så, att det kapitalbelopp som varje operatör skall

investera justeras så att det motsvarar föregående års utnyttjande av tjänsterna. Justeringen görs varje år i mars och ändringarna i förhållande till föregående års värde görs genom att operatören betalar ett tillägg eller får en återbetalning.

Medel för Finlands investeringsandel, som var den minsta möjliga, dvs. 0,05 % av organisationens kapital, anslogs för post- och telegrafstyrelsens räkning genom en ändring av dispositionsplanen för trafikministeriets huvudtitel i budgeten för 1971. Under den tid INTELSAT har varit verksam har Finlands andel av investerings- och användaravgiften betalats på det sätt som beskrivits ovan, först av en statlig organisation som fungerat som ämbetsverk och affärsverk samt senare som statligt bolag. Soneras investeringsandel i INTELSAT är enligt situationen den 1 mars 2001 ca sex miljoner mark, dvs. fortfarande 0,05 % av hela INTELSATs kapital. Sonera betalade år 2000 ca två miljoner mark i användaravgift för INTELSATs tjänster. Användaravgifterna håller på att minska i samband med att förbindelserna avvecklas.

Sonera förmedlar satellitkapacitet via INTELSAT. Sonera använder kapaciteten för förbindelsen med internationella hyresledning och för förmedling av utrikessamtal. Satellitverksamhetens

betydelse för Finland håller på att minska, eftersom t.ex. via Soneras nät numera mindre än 1 % av utrikessamtalen styrs till satelliter. En motsvarande minskning gäller också några andra operatörer i vårt land som förmedlar utrikessamtal. Utöver samtalen kan man förmedla TV-bilder via satellit, men för närvarande reserveras endast vid behov tillfällig programöverföringskapacitet för att användas av Sonera eller dess kunder. De inhemska TV-bolagen använder för närvarande inte INTELSATs tjänster via Sonera.

I nuläget använder sig INTELSAT av 19 satelliter för tillhandahållande av telekommunikationstjänster. Därutöver har 10 nya satelliter beställts. Den teknik som utnyttjar optiska fiberkablar har genom sin kostnadseffektivitet minskat satelliternas betydelse. Satellittekniken kan dock i framtiden få större betydelse även för Finland, t.ex. genom samtidig distribution av bredbandstjänster över flera mottagningsstationer i glesbygder. Den kan också få betydelse för distributionen av digitala TV-kanaler. INTELSAT har gjort

betydande investeringar inför framtiden och strävat efter att beakta tillväxten då det gäller bredbandsförbindelser och Internet.

INTELSATs partsförsamling beslutade vid sitt sammanträde den 13-17 november 2000 utgående från den beredning som pågått under ett års tid att INTELSATs operativa verksamhet skall överföras till ett bolag. Bolaget skall inleda sin verksamhet den 18 juli 2001. Bolagets skyldighet är att sörja för de globala teleförbindelserna på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. En mellanstatlig organisation, ITSO, skall övervaka bolagets verksamhet. En ny överenskommelse skall ersätta den tidigare överenskommelsen och driftöverenskommelsen skall upphöra att gälla när den nya överenskommelsen träder i kraft.

Det ökade utbudet av satellittjänster förutsätter att verksamheten är flexibel för att systemet skall fortsätta att vara livsdugligt på en marknad med hård konkurrens. En organisation som verkar i form av ett bolag kan lättare reagera på marknadens behov. Från Finlands synpunkt sett är det viktigt att även i fortsättningen trygga tillgången på tjänster. Dessutom kan den ökade konkurrensen sänka priserna på satellitförbindelser.

1.2. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid kommunikationsministeriet. Utlåtanden om propositionen begärdes hos justitieministeriet, finansministeriet, utrikesministeriet och handels- och industriministeriet. Sonera Abp har hörts i

samband med beredningen.

2. Propositionens verkningar

2.1. Ekonomiska verkningar

INTELSAT äger det rymdsegment som är nödvändigt för tillhandahållandet av telekommunikationstjänsterna samt de jordstationer som kommer att överföras till bolaget Intelsat Ltd i och med bolagiseringsprocessen. Finland har med sin investeringsandel deltagit i organisationens verksamhet ända sedan organisationen grundades. De förpliktelser som ansluter sig till organisationens verksamhet har ombesörjts av den signerande part som Finland som part i driftöverenskommelsen har uppgett, vilken under det första skedet av organisationens verksamhet var ett statligt verk och senare ett affärsverk och ett statligt bolag på det sätt som beskrivs ovan. Den signerande parten har också kunnat utnyttja de telekommunikationstjänster organisationen tillhandahåller.

Eftersom verksamheten redan i samband med bolagiseringen har överförts på ett affärsverk och senare på ett bolag genom nationell lagstiftning och beslut om egendomsöverlåtelse, har propositionen inte några ekonomiska verkningar för statsekonomin.

2.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inte några verkningar i fråga om organisation och personal.

DETALJMOTIVERING

1. Ändringar i överenskommelsens innehåll

I ingressen till överenskommelsen konstateras den internationella telesatellitorganisationens ursprungliga verksamhetsidé och uppgifter samt behovet av att omorganisera organisationens verksamhet för att trygga telekommunikationstjänsternas fortsatta existens på ett kommersiellt och konkurrensmässigt lönsamt sätt.

Artikel 1. *Definitioner.* Artikeln innehåller

definitionerna på de viktigaste begreppen i överenskommelsen. Definitionerna på överenskommelse, provisorisk överenskommelse, särskild överenskommelse, part, rymdsektor, det som tidigare kallats allmänna telekommunikationer men nu på svenska ersatts med allmänna telekommunikationstjänster, egendom och det tidigare telekommunikationer som nu på svenska ersatts med telekommunikation motsvarar till sitt innehåll definitionerna i den gällande överenskommelsen. Dessutom

ingår en rad nya definitioner som ansluter sig till omorganiseringen av verksamheten. Sådana är bolaget, på kommersiella grunder, överenskommelse om allmännyttiga tjänster, grundprinciperna, gemensamt arv, global täckning, globala anslutningsmöjligheter, icke-diskriminerande tillgång, kunder med rätt till nödvändig förbindelse och organ.

Artikel 2. *Upprättande av ITSO.* Enligt artikeln grundar parterna Internationella telesatellitorganisationen ITSO.

Artikel 3. *ITSOs huvudsakliga syfte och grundprinciper.* Enligt artikeln är syftet med ITSO att med stöd av en överenskommelse om allmännyttiga tjänster på kommersiella grunder tillhandahålla internationella telekommunikationstjänster.

ITSOs grundprinciper är att upprätthålla globala anslutningsmöjligheter och global täckning, skyldighet att upprätthålla nödvändiga förbindelser och erbjuda icke-diskriminerande tillgång till systemet.

Artikel 4. *Allmänna nationella telekommunikationstjänster.* Det konstateras i artikeln vilka omständigheter som skall beaktas när artikel III tillämpas på allmänna nationella telekommunikationstjänster.

Artikel 5. *Tillsyn.* Enligt artikeln skall ITSO utöva tillsyn över bolaget.

Artikel 6. *Karaktär av juridisk person.* Enligt artikeln skall ITSO kunna agera som juridisk person och ha rättshandlingsförmåga. Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 4 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 7. *Ekonomiska grundsatser.* Enligt artikeln finansieras ITSO under den i artikel XXI avsedda tolvårsperioden genom de tillgångar som för bolagets räkning innehålls av egendomen vid överföringen.

Artikel 8. *ITSOs organisation.* Enligt artikeln består ITSO av en partsförsamling och ett verkställande organ som är ansvarigt inför partsförsamlingen och som leds av en generaldirektör.

Artikel 9. *Partsörsamlingen.* Partsförsamlingens uppgifter räknas upp i artikeln. Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 7 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 10. *Generaldirektören.* Generaldirektörens uppgifter räknas upp i artikeln. Partsförsamlingen utser generaldirektören för fyra år. Generaldirektörens uppgifter motsvarar i huvudsak de uppgifter som räknas upp i

artikel 11 i den gällande överenskommelsen. Generaldirektören skall dessutom se till att bolaget iakttar bl.a. de grundprinciper som ansluter sig till tillhandahållandet av tjänster.

Artikel 11. *Parternas rättigheter och skyldigheter.* Enligt artikeln skall parterna utöva sina rättigheter och iaktta sina skyldigheter enligt överenskommelsen på ett sätt som är förenligt med och som främjar de grundsatser och principer som anges i överenskommelsens ingress och bestämmelser.

Artikel 12. *Frekvenstilldelning.* I artikeln bestäms parternas skyldigheter i vissa frågor i anslutning till radiofrekvenser.

Artikel 13. *ITSOs säte, privilegier, friheter och immuniteter.* Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 15 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 14. *Utträde.* Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 16 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 15. *Ändring.* Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 17 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 16. *Avgörande av tvister.* Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 18 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 17. *Undertecknande.* Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 19 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 18. *Ikraftträdande.* Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 20 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 19. *Diverse bestämmelser.* Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 21 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 20. *Depositarie.* Artikeln motsvarar till sitt innehåll i huvudsak artikel 22 i den gällande överenskommelsen.

Artikel 21. *Giltighet.* Enligt artikeln är överenskommelsen i kraft minst tolv år från den dag då ITSOs rymdsystem överförs till bolaget.

2. Bilaga A till överenskommelsen

Bilaga A innehåller bestämmelser om förfarandet vid avgörande av tvister. Bilagan motsvarar till sitt innehåll i huvudsak bestämmelserna i bilaga C till den gällande överenskommelsen. Bestämmelserna i bilagan har endast anpassats så, att INTELSAT ersatts med ITSO.

3. Ändring av driftöverenskommelsen

Till driftöverenskommelsen fogas en ny artikel 23. Enligt punkt c) i artikeln upphör driftöverenskommelsen att vara i kraft antingen när en ny överenskommelse träder i kraft eller när driftöverenskommelsen upphör att vara i kraft av andra skäl.

4. Ikraftträdande

Överenskommelsen avses träda i kraft 60 dagar efter den dag då två tredjedelar av parterna har godkänt ändringarna. Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid samma tidpunkt som den nu ändrade överenskommelsen.

5. Riksdagens godkännande

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen godkänner riksdagen fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Genom överenskommelsen upprättas Internationella telesatellitorganisationen ITSO, i vilken även Finland är part. Överenskommelsen innehåller även bestämmelser gällande ITSOs karaktär av juridisk person och finansiering samt privilegier. Uppgiften som rapportering och verkställande organ och undertecknare av driftöverenskommelsen har under INTELSATs verksamhetsperiod till en början handhåfts av ett statligt verk och senare av ett affärsverk och ett statligt bolag. Finlands investeringsandel i organisationen har under de senaste åren betalats av Sonera Abp. Organisationsförändringarna har

bringats i kraft genom lag. Den investeringsandel samt de rättigheter och skyldigheter som ansluter sig till medlemskapet i INTELSAT har i samband med organisationsförändringarna överförts genom statsrådsbeslut. Enligt riksdagens grundlagsutskott skall bestämmelser i fördrag betraktas som hörande till området för lagstiftningen bl.a. om den sak som bestämmelsen gäller är sådan att om den föreskrivs i lag, oavsett om bestämmelsen strider mot eller överensstämmer med en bestämmelse som utfärdats genom lag i Finland, eller om det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken (GrUU 11/2000 rd och GrUU 12/2000 rd).

Därutöver innehåller överenskommelsen bestämmelser om privilegier, immuniteter och friheter som gäller ITSO och vilka till sitt innehåll motsvarar bestämmelserna i den gällande överenskommelsen. Godkännandet av sådana bestämmelser faller enligt vedertagen praxis inom området för riksdagens behörighet.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner de ändringar som den 13-17 november 2000 i Washington företagit i överenskommelsen rörande den internationella telesatellitorganisationen (INTELSAT) och den därtill anslutna driftöverenskommelsen.

Eftersom överenskommelsen innehåller bestämmelser som skall betraktas som hörande till området för lagstiftningen, föreläggs riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

**om verkställighet av de bestämmelserna till området för lagstiftningen hörande i
ändringarna av överenskommelsen rörande den internationella telesatellitorganisationen
(INTELSAT) samt i den därtill anslutna driftöverenskommelsen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i de i Washington den 13-17 november 2000 gjorda ändringarna i överenskommelsen rörande den internationella telesatellitorganisationen (INTELSAT) och den därtill anslutna

driftöverenskommelsen gäller som lag på det sätt som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 11 maj 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Kommunikationsminister *Olli-Pekka Heinonen*